Difficult
യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 3✓
(ഉത്പത്തിപ്രകരണമ്)/സർഗഃ 40✓

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

ഏവം(ൻ) നിശാ-ചരാ-ചാര-ചിര-ഘോരേ രണാങ്-ഗണേ .
അഹനീവ ജനാ-ചാരേ+സ്ഥിതേ യാമാ-വരേ-ഹിതേ .. 1

ഹസ്ത-ഹാ+ര്യ-തമഃ(ഫ്)പി+ണ്ഡ+സ്ഫുട-കു+ഡ്യേ നിശാ-ഗൃഹേ .
ലാഭോ+ച്ഛദോ+ച്ചല-ചതേ ഭൂത-സങ്ഘേ+പ്രവൽഗതി .. 2

നിഃ(ശ്)ശബ്ദേ+ധ്വാന്ത-സം(ഞ്)ചാരേ നി+ദ്രാ-രു+ദ്ധക-കുബ്.ഗണേ .
ലീലാ-പതി-രുദാ-രാ+ത്മാ കിം(ഞ്)ചിത്.ഖി+ന്നമനാ ഇവ .. 3

പ്രാതഃ(ഖ്)കാര്യം(വ്) വിചാ+ര്യാശു മ+ന്ത്രിഭിർ-മ+ന്ത്ര-കോവിദൈഃ .
ദീർഘ-ച+ന്ദ്ര-സമാ-കാരേ ശയനേ ഹിമ-ശീതലേ .. 4

ച+ന്ദ്രോ-ദര-നിഭേ ചാരു-ഗൃഹേ ശിശിര-കോടരേ .
നിദ്രാം മുഹൂർത-മഗമ+ന്മു+ദ്രി-തേ+ക്ഷണ-പുഷ്കരഃ .. 5

അഥ തേ ലലനേ+വ്യോമ തത്.പരി+ത്യ+ജ്യ തദ്.ഗൃഹം .
ര+ന്ധ്രൈർ-വിവി-ശതുർ-വാത-ലേഖ്യേ+ബ്ജ-മുകുലം(യ്) യഥാ .. 6

ശ്രീരാമ ഉവാച .
കിയ+ന്മാത്ര-മിദം സ്ഥൂലം ശരീരം വാ+ഗ്വിദാം-വര .
ര+ന്ധ്രേണ ത+ന്തു-തനുനാ കഥ-മാ+ശ്വാ-വിശത്.പ്രഭോ .. 7

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ആധി-ഭൗതിക-ദേഹോ‌ഽഹ-മിതി യ+സ്യ മതി+ഭ്രമഃ .
ത+സ്യാ-സാവണു-ര+ന്ധ്രേണ ഗ+ന്തും ശക്നോതി നാനഘ .. 8

രോധിതോ‌ഽഹ-മനേ-നേതി നമാ+ത്മ്യ+ത്രേതി യ+സ്യ ധീഃ .
അനു-ഭൂതാനു-ഭവതീ ഭവതീ+ത്യനു-ഭൂയതേ .. 9

യേനാനു-ഭൂതം പൂർവാർധം(ങ്) ഗ+ച്ഛാ-മീതി സ തത്.ക്രിയഃ .
കഥം ഭവതി പ+ശ്ചാർധം(ങ്) ഗമനോ+ന്മുഖ-ചേതനഃ .. 10

നഹി വാ+ര്യൂർധ്വ-മായാതി നാധോ ഗ+ച്ഛതി പാവകഃ .
യാ യഥൈവ+പ്രവൃത്താ ചിത്.സാ തഥൈവ+പ്രതിഷ്ഠിതാ .. 11

ഛായാ-യാമുപ-വി+ഷ്ട+സ്യ കുതസ്-താപാനു-ഭൂതയഃ .
യ+സ്യ സംവേദ-ന്യേ+ന്യോ്ർഥഃ(ഖ്) കേന-ചി+ന്നാനു-ഭൂയതേ .. 12

യഥാ സംവി+ത്തഥാ ചിത്തം സാ തഥാ-വ+സ്ഥിതിം(ങ്) ഗതാ .
പരമേണ+പ്രയ+ത്നേന നീയത്യേ+ന്യ-ദശാം പുനഃ .. 13

സർപ്പൈക+പ്ര+ത്യയോ ര+ജ്ജ്വാ-/മസർപ+പ്ര+ത്യയേ ബലാത് .
നിവർ-തത്യേ+ന്യഥാ+ത്വേഷ തി+ഷ്ഠ+ത്യേവ യഥാ+സ്ഥിതഃ .. 14

യഥാ സംവി+ത്തഥാ ചിത്തം(യ്) യഥാ ചിത്തം(ൻ) തഥേ+ഹിതം .
ബാലം പ്ര+ത്യപി സംസി+ദ്ധ-മേതഥ്.കോ നാനു-ഭൂതവാൻ .. 15

യഃഥ്. പുനഃ(സ്) സ്വപ്ന-സ+ങ്ക+ല്പ-പുരുഷഃ(ഥ്) പ്രതിമാ-കൃതിഃ .
ആകാശ-മാ+ത്രകാ-കാരഃ(സ്) സ കഥം(ങ്) കേന രോ+ധ്യതേ .. 16

ചി+ത്ത-മാ+ത്രം ശരീരം(ൻ)തു സർവ+സ്യൈവ ഹി സർവതഃ .
വി+ദ്യതേ വേദനാ+ച്ചൈതഥ്/ക്വചിദേ-തീവ ഹൃദ്.ഗതാത് .. 17

യഥാഭി-മതമേ-വാ+സ്യ ഭവ+ത്യസ്ത-മയോ-ദയം .
ആദി-സർഗേ+സ്വഭാ-വോ+ത്ഥം
പശ്ചാദ്-ദ്വൈതൈ+ക്യ-കാരണം .. 18

ചി+ത്താ-കാശം(ഞ്) ചിദാ-കാശ-മാകാശ+ഞ്ച/ തൃതീയകം .
വി+ദ്ധ്യ-തത്-ത്രയ-മേകം(ൻ)ത്വ-മവിനാ-ഭാവനാ-വശാത് .. 19

ഏത+ച്ചി+ത്ത-ശരീര+ത്വം(വ്)വി+ദ്ധി സർവ-ഗതോ-ദയം .
യഥാസം(വ്)വേദനേ+ച്ഛത്വാ/+ദ്യഥാസം-വേദനോ-ദയം .. 20

വസതി+ത്രസരേ+ണ്വന്തർ/ധ്രിയതേ ഗഗനോ-ദരേ .
ലീയത്യേ+ങ്കുര-കോശേഷു രസീ-ഭവതി പ+ല്ലവേ .. 21

ഉ+ല്ലസ+ത്യംബു-വീചി+ത്വേ+/പ്രനൃ+ത്യതി ശിലോ-ദരേ .
പ്രവർഷ+ത്യംബുദോ ഭൂ+ത്വാ ശിലീ-ഭൂയാവ-തി+ഷ്ഠതേ .. 22

യഥേച്ഛ-മംബരേ യാതി ജഠരേ്പി ച ഭൂ-ഭൃതാം .
അന+ന്തരാ-കാശ-വപുർ/ധ+ത്ത്യേ്ഥ പര-മാണു-താം .. 23

ദേഹ+സ്യാ+ന്തർ-ബഹിരപി ദധ+ദ്വന-തനൂ-രുഹം .. 24

ഭവ+ത്യാ-കാശമാ-ധ+ത്തേ കോടീഃ(ഥ്) പദ്മജ-സദ്മനാം .
അന+ന്യാഃ(സ്) സ്വാ+ത്മനോ്ം-ഭോധി-രാവർത-രചനാ ഇവ .. 25

അനു+ദ്വി+ഗ്ന+പ്രബോധോ്ഽസൗ സർഗാദൗ ചി+ത്ത-ദേഹകഃ .
ആകാ-ശാത്മാ മഹാൻ-ഭൂ+ത്വാ
വേ+ത്തി+പ്രകൃ-തതാം(ൻ) തതഃ ..26

അസ+ത്യ-മേവ വാരി+ത്വം ബു+ദ്ധ്യോദേ-തീവ ത+ത്തഥാ .
വ+ന്ധ്യാ-പുത്രോ്ഽയ-മസ്തീതി യഥാ+സ്വപ്നേ+ഭ്രമോ നരഃ .. 27

ശ്രീരാമ ഉവാച
കിം(ഞ്) ചിത്ത-മേതദ്.ഭവതി കിംവാ ഭവതി നൗ കഥം .
കഥമേവ ന സ+ദ്രൂപം(ൻ) നാ+ന്യദ്.ഭവതി വീ+ക്ഷണാത് .. 28

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച
പ്ര+ത്യേക-മേവ യ+ച്ചിത്തം(ൻ) തദേവം-രൂപ-ശ+ക്തികം .
പൃഥക്-പ്ര+ത്യേക-മുദിതഃ(ഫ്) പ്രതി-ചി+ത്തം(ഞ്) ജഗദ്-ഭ്രമഃ .. 29

ക്ഷണ-കല്പ-ജഗഥ്.സംഘാ സമു+ദ്യ+ന്തി ഗല+ന്തി ച .
നിമേഷാഥ്.കസ്യചിഥ്-കല്പാഥ്.ക+സ്യചി+ച്ച+ക്രമം ശൃണു .. 30

മര-ണാദി-മയീ മൂർ+ച്ഛാ+പ്രത്യേ-കേനാനു-ഭൂയതേ .
യൈഷാ താം(വ്) വിദ്ധി സുമതേ മഹാ+പ്രലയ-യാമിനീം.. 31

തദ+ന്തേ തനുതേ സർഗം സർവ ഏവ പൃഥക്-പൃഥക് .
സഹജ+സ്വപ്ന-സംകല്പാൻഥ്.സംഭ്രമാ-ചല-നൃ+ത്യവത് .. 32

മഹാ+പ്രലയ-രാ+ത്ര്യ+ന്തേ ചിരാ-ദാ+ത്മ-മനോ-വപുഃ .
യഥേദം(ൻ) തനുതേ ത+ദ്വഥ്.പ്ര+ത്യേകം മൃ+ത്യ-ന+ന്തരം .. 33

ശ്രീരാമ ഉവാച
മൃതേ-രന+ന്തരം സർഗോ യഥാ+സ്മൃ+ത്യാനു-ഭൂയതേ .
ചിരാത്-തഥാനു-ഭവതി നാതോ വി+ശ്വമ-കാരണം .. 34

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച

മഹതി+പ്രലയേ രാമ സർവേ ഹരി-ഹരാദയഃ .
വിദേഹ-മു+ക്തതാം(യ്) യാ+ന്തി+സ്മൃതേഃ(ഖ്) ക ഇവ സംഭവ .. 35

അസ്മ-ദാദിഃ(ഫ്.) പ്രബു+ദ്ധാ+ത്മാ കിലാ-വ+ശ്യം(വ്) വിമു+ച്യതേ .
കഥം ഭവന്തു നോ മു+ക്താ വിദേഹാഃ(ഫ്) പദ്മ-ജാതയഃ .. 36

അ+ന്യേ+ത്വമിവ യേ ജീവാസ്-തേഷാം മരണ-ജ+ന്മസു .
സ്മൃതിഃ(ഖ്) കാരണതാ-മേതി മോ+ക്ഷാ-ഭാവ-വശാ-ദിഹ .. 37

ഭവ+ത്യ+ദ്രിർ-ധരാ-ധാരോ ബ+ദ്ധ-പീഠോ നഭഃ(ശ്) ശിരാഃ .
ജീവോ ഹി മൃതി-മൂർ+ച്ഛാ+ന്തേ യദന്തഃ(ഫ്) പ്രോ+ന്മിഷ+ന്നിവ .
അനു+ന്മിഷിത ഏവാ+സ്തേ തത്.പ്രധാന-മുദാ-ഹൃതം .. 38

തദ്-വ്യോമ+പ്രകൃതിഃ(ഫ്) പ്രോ+ക്താ തദ+വ്യക്തം(ഞ്) ജഡാ-ജഡം .
സംസ്മൃതേ-രസ്മൃതേശ്-ചൈവ+ക്രമ ഏഷ ഭവോദയേ .. 39

ബോധോ+ന്മുഖ+ത്വേ ഹി മഹ+ത്തത്.പ്രബു+ദ്ധം(യ്) യദാ ഭവേത് .
തദാ ത+ന്മാ+ത്ര-ദിക്കാല+ക്രിയാ ഭൂതാ+ദ്യുദേതി ഖാത് .. 40

തദേവോ+ച്ഛൂനമാ-ബു+ദ്ധം/ ഭവ-തീ+ന്ദ്രിയ-പഞ്ചകം .
തദേവ ബു+ധ്യതേ ദേഹഃ(സ്) സ ഏഷോ∫+സ്യാതി-വാഹികഃ .. 41

ചിര-കാല+പ്ര+ത്യ-യതഃ(ഖ്) കല്പനാ-പരി-പീവരഃ .
ആധി-ഭൗതി-കതാ-ബോധ-മാധ+ത്തേ ചൈഷ ബാല+വത് .. 42

തതോ ദി+ക്കാല-കലനാസ്-തദാ-ധാര-തയാ+സ്ഥിതാഃ .
ഉ+ദ്യ+ന്ത്യനു-ദിതാ ഏവ വായോഃ(സ്) സ്പന്ദ+ക്രിയാ ഇവ .. 43

വൃ+ദ്ധി-മി+ത്ഥ-മയം(യ്) യാതോ മുധൈവ ഭുവന+ഭ്രമഃ .
സ്വപ്നാങ്ഗനാ-സങ്ഗ-സമസ്-ത്വനു-ഭൂതോ∫+പ്യസ+ന്മയഃ .. 44

യ+ത്രൈവ+മ്രിയതേ ജ+ന്തുഃ(ഫ്) പ+ശ്യ+ത്യാശു തദേവ സഃ .
ത+ത്രൈവ ഭുവനാ-ഭോഗ-മിമ-മി+ത്ഥ-മിവ+സ്ഥിതമ് .. 45

വ്യോമൈ-വാനു-ഭവ-ത്യ+ച്ഛ-മഹം(ഞ്) ജഗദിതി+ഭ്രമം .
വ്യോമ-രൂപം(വ്) വ്യോമ-രൂപീ ജീവോ ജാത ഇവാ+ത്മവാൻ .. 46

സുര-പ+ത്തന-ശൈലാർക-താരാ-നികര-സുന്ദരം.
ജരാ+മരണ-വൈ+ക്ലവ്യ+/വ്യധി-സ+ങ്കട+കോടരം.. 47

സ്വഭാവാ-ഭാവ-സംരംഭ+സ്ഥൂല-സൂ+ക്ഷ്മ-ചരാചരം .
സാവ്+ധ്യദ്/വ്യുർവീ-നദീ-ശാഹോ/രാ+ത്രി-കല്പ+ക്ഷണ+ക്ഷയം .. 48

അഹം(ഞ്) ജാതോ∫മുനാ പി+ത്രാ കിലാ+ത്രേ+ത്യാപ്ത-നി+ശ്ചയം
ഇയ+മ്മാതാ ധന-മിദം മമേ+ത്യുദിത-വാസനം .. 49

സുകൃതം(ൻ) ദുഷ്കൃതം(ഞ്) ചേദം/ മമേതി കൃത+ക+ല്പനം.
ബാലോ∫ഭൂവ-മഹം(ൻ) ത്വ+ദ്യ യുവേതി വിലസ+ദ്ധൃദി .. 50

പ്ര+ത്യേക-മേവ-മുദിതഃ(സ്) സംസാര-വന-ഖ+ണ്ഡകഃ .
താരാ-കുസു-മിതോ നീല-മേഘ-ച+ഞ്ചല-പ+ല്ലവഃ .. 51

ചര+ന്നര-മൃഗാ-നീകഃ(സ്) സുരാ-സുര-വിഹം(ങ്)ഗമഃ .
ആലോക-കൗസുമ-രജാഃ(ശ്) ശ്യാമാ-ഗഹന-കു+ഞ്ജകഃ .. 52

അബ്ധി-പുഷ്കരിണീ-പൂർണോ മേർവാ+ദ്യചല+ലോഷ്ടകഃ .
ചി+ത്ത-പുഷ്കര-ബീജാ+ന്തർ-നിലീ-നാനു+ഭവാ+ങ്കുരഃ .. 53

യ+ത്രൈഷ+മ്രിയതേ ജീവ+സ്ത+ത്രൈവം പ+ശ്യതി+ക്ഷണാത് .
പ്രത്യേക-മുദിതേ+ഷ്വേവം(ഞ്) ജഗഥ്.ഖ+ണ്ഡേഷു ഭൂരിശഃ .. 54

കോടയോ+ബ്ര+ഹ്മ-രു+ദ്രേ+ന്ദ്ര-മരു+ദ്വിഷ്ണു-വിവ+സ്വതാം .
ഗി(രി-അ)ബ്ധി-മ+ണ്ഡല+ദ്വീപ-ലോകാ+ന്തര-ദൃശാം(ങ്) ഗതാഃ .. 55

യാതാ യാ+സ്യ+ന്തി യാ+ന്ത്യേതാ ദൃ+ഷ്ടയോ ന+ഷ്ട-രൂപിണീഃ .
യാ+ബ്ര+ഹ്മ+ണ്യുപ-ബൃംഹാ+ഡ്യാസ്-
താഃ(ഖ്)കേ ഗണ-യിതും(ങ്)- ക്ഷമാഃ .. 56

ഏവം(ങ്) കു+ഡ്യമയം(വ്) വിശ്വം(ൻ) നാ+സ്ത്യേവ മനനാ/ദൃതേ .
മനനേ ചല-മേവാ+ന്തസ്-തദി-ദാനീം(വ്) വിചാരയ .. 57

യദേവ ത+ച്ചിദാ-കാശം(ൻ) തദേവ മനനം സ്മൃതം .
യദേവ ച ചിദാ-കാശം(ൻ) തദേവ പരമം പദം .. 58

യദേ-വാംബു സ ആവർതോ ന+ത്വ+സ്യാ-വർത വ+സ്തു സൻ .
ദ്ര+ഷ്ടൈ-വാസ്തേ ദൃ+ശ്യ-മിവ
ദൃശ്യം(ൻ)ന+ത്വ+സ്തി വ+സ്തു സത് .. 59

ചിദ്-വ്യോമ്നോ ഭൂത-നഭസി കചനം(യ്) യ+ന്മണേ-രിവ .
ത+ജ്ജഗദ്/ഭാവി-നാനാ-സ+
ത്ത+ത്ത്വം/ ശ്വ+ഭ്ര-മിവാംബരേ .. 60

മദ്.ബു+ദ്ധാർഥോ ജഗ+ച്ഛബ്ദോ വി+ദ്യതേ പരമാ-മൃതം.
ത്വദ്.ബു+ദ്ധാർ/ഥ+സ്തു നാ+സ്ത്യേവ+
ത്വമഹം-ശ+ബ്ദകാ+ദപി .. 61

തസ്മാ+ല്ലീലാ-സര+സ്വ+ത്യാ-വാകാശ-വപുഷൗ/+ സ്ഥിതേ .
സർവഗേ പരമാ+ത്മാ+ച്ഛേ സർവ+ത്രാ+പ്രതിഘ്ന്യ്നഘ്നേ .. 62

യ+ത്ര യ+ത്ര സദാ+വ്യോമ്നി യഥാ-കാമം(യ്) യഥേപ്-സിതം .
ഉദയം(ങ്) കുരുത+സ്തേന
തദ്/ഗേഹ്യ്+സ്തി ഗതി+സ്തയോഃ .. 63

സർവ+ത്ര സംഭവതി ചിദ്/ഗഗനം(ൻ) തദ+ത്ര
സ+ദ്വേദനംങ്ങ് കലന-മാമ-നനം വിസാരി .
ത+ച്ചാതി-വാഹിക-മിഹാ-ഹുര-കു+ഡ്യമേവ
ദേഹം(ങ്) കഥം(ങ്)/ക ഇവ തം(വ്) വദ കിം രുണദ്ധി .. 64

ഇ+ത്യാർഷേ+ശ്രീ-വാസിഷ്ഠ-മഹാ-രാമായണേ വാല്മീകീയേ
ഉഥ്.പത്തി+പ്രകരണേ ലീലോപാഖ്യാനേ
സമര-സമ-നന്തര-സംസ്മൃ-ത്യനുഭവ-വർണനം(ൻ) നാമ
ചത്വാരിംശഃ(സ്) സർഗഃ ..40..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
16.9.2023